

Sygn. akt IV U 1498/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Monika Wąsowicz

Protokolant Dorota Chrząstek

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2017 r. w Częstochowie

sprawy A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 30 września 2016 r. Nr (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu A. P. prawo do emerytury od dnia 9 listopada 2016 roku;***
- 2. zasądza od organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. na rzecz ubezpieczonego A. P. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.***

Sygn. akt IV U 1498/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 września 2016 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu A. P. przyznania prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że ubezpieczony nie wykazał wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie wskazano, iż do pracy w szczególnych warunkach nie uznano zatrudnienia od 27 września 1984 roku do 16 listopada 1986 roku oraz od 11 października 1987 roku do 31 grudnia 1998 roku, z uwagi na błędną podstawę prawną na świadectwie pracy z dnia 1 września 2003 roku (nie powołano się na rozporządzenie podległego Ministra oraz nie podano punktu w poz. 12 w wykazie).

W odwołaniu wniesionym do Sądu ubezpieczony A. P. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury. Domagał się nadto zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, iż od 24 lipca 1984 roku do 31 grudnia 2003 roku zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano – (...) w C., gdzie wykonywał pracę spawacza na wydziale walcowni (...), elektrostalowni oraz stalowni. Do jego obowiązków należały remonty urządzeń hutniczych na Hucie (...) podlegające na spawaniu kadzi lejniczych, urządzeń dźwigowych, samotoków, pancerzy elektrycznych, urządzeń walcowniczych oraz konstrukcji stalowych. Analogiczne prace wykonywał także podczas zatrudnienia na budowie eksportowej w (...). Od 1991 roku natomiast w ramach zatrudnienia w (...) pracował na Cementowni (...) w O., gdzie spawał pancerze pieców szamotowych oraz węglowych, rurociągi odpylające, przenośniki taśmowe, konstrukcje stalowe oraz zsypy silosów. Podobne czynności wykonywał od 1996 do 1998 roku w Cementowni (...) w W.. Na potwierdzenie charakteru swojej pracy wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań wskazanych w sprawie świadków.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił i wazył, co następuje:

A. P. urodził się (...).

W dniu 11 sierpnia 2016 roku ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca wykazał staż emerytalny w wymiarze 26 lat, 7 miesięcy i 22 dni okresów składkowych oraz 3 miesięcy i 8 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy uznał ubezpieczonemu następujące okresy pracy w szczególnych warunkach, tj.:

- od 9 grudnia 1975 roku do 3 maja 1979 roku;
- od 25 czerwca 1979 roku do 30 września 1981 roku;
- od 1 października 1981 roku do 30 listopada 1981 roku oraz
- od 1 grudnia 1981 roku do 31 maja 1984 roku

w łącznym wymiarze 8 lat, 4 miesięcy i 2 dni.

W(...) Przedsiębiorstwie(...)

w C. ubezpieczony zatrudniony był w okresie od 4 czerwca 1984 roku do 31 sierpnia 2003 roku na stanowiskach:

- ślusarza od 4 czerwca 1984 roku do 9 sierpnia 1984 roku oraz
- spawacza w okresie od 10 sierpnia 1984 roku do 31 sierpnia 2003 roku.

Na kontrakcie zagranicznym pracował w okresie od 17 listopada 1986 roku do 22 czerwca 1988 roku (urlop dewizowy od 23 czerwca 1988 roku do 6 sierpnia 1988 roku oraz urlop bezpłatny pojazdowy od 7 sierpnia 1988 roku do 23 sierpnia 1988 roku).

Z urlopu bezpłatnego korzystał w następujących okresach, tj.:

- od 10 listopada 1988 roku do 21 listopada 1988 roku;
- od 25 czerwca 1991 roku do 28 czerwca 1991 roku oraz

- od 3 lipca 1992 roku do 31 sierpnia 1992 roku.

Ponadto w okresach:

- od 1 sierpnia 1994 roku do 31 grudnia 1994 roku;
- od 1 marca 1995 roku do 30 kwietnia 1994;
- od 1 sierpnia 1995 roku do 30 września 1995 roku;
- od 1 kwietnia 1996 roku do 30 grudnia 1996 roku;
- od 2 maja 1997 roku do 31 października 1997 roku oraz
- od 2 lutego 1998 roku do 30 września 1998 roku

ubezpieczony po godzinach pracy wykonywał dodatkowe prace na stanowiskach zbrojarza – hydraulika, malarza i monter konstrukcji stalowych, spawacza, ślusarza remontowego.

(...) Przedsiębiorstwo Budowlano – (...) w C. było typowym zakładem świadczącym usługi w zakresie budowy i remontów obiektów oraz remontów linii produkcyjnych na rzecz podmiotów zewnętrznych, głównie hut i cementowni. Do obowiązków ubezpieczonego należały prace polegające na usuwaniu bieżących awarii urządzeń hutniczych, tj. koszy wsadowych i pieców elektrycznych oraz urządzeń do produkcji cementu, tj. piece do produkcji klinkieru, młyny, urządzenia odpylające. Czynności te wykonywane były stale i w pełnym wymiarze czasu na wydziałach produkcyjnych Huty (...), Cementowni (...) w O. oraz Cementowni (...) w W. podczas pracy pozostałych urządzeń. Od uzyskania natomiast uprawnień spawalniczych ubezpieczony wykonywał powyższe prace wyłącznie przy użyciu technik spawalniczych.

Z kolei podczas pracy na eksporcie ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze wykonywał wyłącznie prace spawalnicze początkowo na Węgrzech przy spawaniu zbrojeń, a następnie w Niemczech przy spawaniu koparek i rurociągów do elektrowni.

(vide: akta rentowe, akta osobowe ubezpieczonego z (...) Przedsiębiorstwa Budowlano – (...) w C., zeznania świadków M. K. k. 38., Z. P. k. 38v.-39, Z. R. k. 39 oraz wyjaśnienia ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony k. 39-39v.)

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Od dnia 1 stycznia 2013 roku wykreślony został obowiązek rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Jak stanowi art. 27 powyższej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

W myśl zaś art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach

o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2). Wiek emerytalny, o którym mowa wyżej, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wykonującym pracę w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych z uwzględnieniem art. 32 ust. 4a (art. 32 ust. 4). Art. 32 ust. 4a utracił moc z dniem 24 czerwca 2004 roku na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku (Dz. U. Nr 144, poz. 1530), z powodu niezgodności z art. 2 i 32 Konstytucji RP. Co należy rozumieć przez przepisy dotychczasowe zostało wyjaśnione w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku III ZP 30/01 (OSNP 2002/10, poz. 243). Według Sądu Najwyższego przez „przepisy dotychczasowe” należy rozumieć niektóre normy rozporządzenia, jednakże nie całość przepisów rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z §1 ust. 1 wyżej wskazanego aktu prawnego rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalali w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B (§ 1 ust. 2). Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy te, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 wyżej powołanego rozporządzenia).

Przepisy § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia, zgodnie z powołanym wyżej orzeczeniem Sądu Najwyższego nie należą do „przepisów dotychczasowych”, bowiem nie normują materii wskazanej w art. 32 ust. 4 powołanej ustawy, czyli nie określają ani wieku emerytalnego, ani rodzajów i stanowisk pracy, ani warunków przechodzenia na emeryturę. Stanowisko Sądu Najwyższego znalazło również potwierdzenie w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku.

Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§3 rozporządzenia). Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1)osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach (§4 powołanego wyżej rozporządzenia).

W niniejszej sprawie bezspornym jest, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku ubezpieczony wykazał wymagany okres zatrudnienia. Spornym zaś jest, czy A. P. przepracował na ten dzień 15 lat w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony w celu wykazania wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych przedłożył świadectwo pracy z (...) Przedsiębiorstwa Budowlano – (...) w C. z adnotacją o wykonywaniu przez niego pracy w warunkach szczególnych na stanowisku spawacza w okresie od 27 września 1984 roku do 16 listopada 1986 roku oraz od 11 października 1987 roku do 31 grudnia 2001 roku, tj. prace wymienioną w wykazie A, dział XIV, poz. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Organ rentowy odmówił uznania powyższych okresów zatrudnienia, z uwagi na błędną podstawę prawną na świadectwie pracy, tj. nie powołanie się na rozporządzenie oraz nie podanie punktu w pozycji 12 wykazu.

Okresy pracy w warunkach szczególnych wskazane w powołanym wyżej rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach mogą być wykazywane przez zainteresowanego, przed Sądem wszelkimi środkami dowodowymi, a przewidzianymi przez kodeks postępowania cywilnego, a w szczególności dokumentami z osobowych akt pracowniczych, zeznaniami świadków, przesłuchaniem stron. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków przed organem rentowym nie jest dopuszczalne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 roku - III UZP 5/85 LEX nr 14635, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 roku - III UZP48/84LEX nr 14630 uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku - III UZP 6/84 LEX nr 14625).

W obecnym stanie prawnym zarządzenia resortowe zawierające uściślenia dokonane w innym okresie przez właściwych ministrów, polegające na ustaleniu wykazów stanowisk, powołane w świadectwach wykonywania prac w warunkach szczególnych zakwestionowanych przez organ rentowy nie mają wartości normatywnych, lecz jedynie informacyjną. „W państwie prawnym nie jest dopuszczalne zamieszczanie w rozporządzeniu jako akcie wykonawczym upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot

i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. W świetle Konstytucji z 1997 roku rozporządzenie jako akt wykonawczy oparty na ustawie nie może zawierać subdelegacji. W konsekwencji, przedmiotem wykładni są wyłącznie przepisy ustawy

i wydane na jej podstawie akty wykonawcze [...]. W rezultacie zatem o spełnieniu przesłanki "praca w szczególnych warunkach" przesądza wykonywanie pracy wymienionej w załącznikach "A" i "B" do rozporządzenia z 7.II.1983 r., które stanowią integralną część rozporządzenia jako aktu wykonawczego, niezależnie od tego,

w jakim zakładzie praca taka była (lub jest) wykonywana.” (por. glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 III RN 25/99 T. M. OSP 2002/4/48 t. 2).

Zdaniem Sądu ubezpieczony wykazał, iż pracował w warunkach szczególnych przez wymagany okres 15 lat.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zwłaszcza z akt osobowych, zeznań świadków oraz wyjaśnień samego ubezpieczonego wynika, iż

w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano – (...) w C. podczas zatrudnienia w kraju wykonywał on prace spawalnicze, tj. prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Dodatkowo prace te zakwalifikować można również do wykazu A, dział XIV, poz. 25 rozporządzenia, albowiem w ramach swoich obowiązków ubezpieczony zajmował się wykonywaniem bieżących remontów oraz usuwaniem awarii urządzeń produkcyjnych. Charakter pracy odwołującego stanowczo potwierdzili powołani w sprawie świadkowie,

którzy wspólnie z nim pracowali. I tak Z. P. – ówczesny starszy mistrz, a następnie kierownik, który ma przyznaną wcześniejszą emeryturę m.in. z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...) zeznał, iż w ramach zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie świadczyli usługi wyłącznie na terenie hut i cementowni, tj. głównie Huty (...), Cementowni (...) w O. oraz Cementowni (...) w W.. W ramach tych prac zajmowali się remontami urządzeń hutniczych i urządzeń do produkcji cementu. Dodał, iż remonty wykonywane były codziennie podczas pracy pozostałych urządzeń. Również M. K., który pracował wspólnie z odwołującym na terenie Huty (...), zeznał, iż zajmowali się tam remontami kosztów wsadowych i pieców, a czynności te wykonywane były na wydziałach produkcyjnych elektrostalowni, walcowni czy hali olejniczej, podczas pracy pozostałych urządzeń. Dodał przy tym, iż w ramach tych prac ubezpieczony zajmował się wyłącznie spawaniem urządzeń hutniczych. Od 1991 roku natomiast wspólnie pracowali na terenie Cementowni (...), a od 1994 roku Cementowni (...) przy remontach pieców do klinkieru. Fakt wykonywania przez ubezpieczonego prac spawalniczych potwierdził także Z. R., który stanowczo zeznał, iż ubezpieczony w całym okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlano – (...) w C. pracował wyłącznie jako spawacz zarówno przy remontach urządzeń hutniczych, pieców, młynów i urządzeń służących do produkcji cementu. Fakt wykonywania powyższych prac wynika także z jego akt osobowych, w których stanowisko jego pracy określane jest wyłącznie jako spawacza. Nie bez znaczenia jest przy tym fakt, iż ubezpieczony z dniem 10 sierpnia 1984 roku ukończył podstawowy kurs spawania elektrycznego, na który skierowany został przez zakład pracy. W takiej sytuacji nielogicznym byłoby jego zatrudnienie przez pracodawcę na innym, mniej wymagającym stanowisku, tym bardziej, że na kolejne bardziej specjalistyczne kursy spawania, w tym w osłonie CO---2 oraz w kategorii RSn ubezpieczony również kierowany był przez pracodawcę. Ponadto fakt wykonywania przez niego prac spawalniczych odnotowywany był w książeczce spawacza, z której jednoznacznie wynika, iż od 10 sierpnia 1984 roku wykonywał on prace spawalnicze. Wątpliwości Sądu nie budzi także charakter prac odwołującego podczas jego zatrudnienia na kontrakcie zagranicznym. Z akt osobowych wynika m.in. iż z uwagi na wysokie kwalifikacje spawalnicze przeniesiony został z budowy eksportowej na Węgrzech do pracy w NRD. Powyższe wynika także z adnotacji w książeczce spawacza, gdzie wprost wskazano, iż za granicą wykonywał spawanie konstrukcji stalowych, spawanie kolan segmentowych i kształtek rurowych.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie, albowiem wykazał on wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach wykonując w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w C. prace spawalnicze oraz prace przy remontach urządzeń na wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, tj. prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 12 i 25 rozporządzenia i dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 4 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 1804) w brzmieniu obowiązującym sprzed zmiany z dnia 27 października 2016 roku.